

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 23/2006 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om ändring av lagen om utkomstskydd för ar-
betslösa, lagen om vuxenutbildningsstöd och la-
gen om alterneringsledighet**

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 17 oktober 2006 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om vuxenutbildningsstöd och lagen om alterneringsledighet (RP 195/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Timo Meling, arbetsministeriet
- konsultativ tjänsteman Leena Koskinen, undervisningsministeriet

- socialpolitisk sekreterare Petri Mustakallio, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist Jarmo Pätäri, Akava r.f.
- specialrådgivare Mikko Räsänen, Finlands Näringsliv
- arbetsmarknadsombud Merja Hirvonen, Företagarna i Finland rf
- sekreterare för anställningsvillkor Sirpa Save, Trä- och specialbranschernas förbund
- direktör för arbetslöshetskassa Seppo Niinen, Byggnadsförbundet r.f.
- ombudsman Juhani Talonen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation — TVY rf och Suomen Muusikkojen Liitto ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om vuxenutbildningsstöd och lagen om alterneringsledighet. Tiden i arbete som är ett villkor för förhöjd förtjänstdel, grunddagpenningens förhöjningsdel, rätt till tilläggsdagar, förhöjd inkomstrelate-

rad dagpenning för tilläggsdagar, utbildningsdagpenning, vuxenutbildningsstöd och alterneringsledighet ska bestämmas på grundval av inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna. Propositionen beror på de ändringar i arbets-

pensionslagstiftningen som träder i kraft vid ingången av 2007.

Lagarma avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

När det gäller vuxenutbildningsstöd och alterneringsledighet och vissa förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa har regeringen velat lyfta fram intjäningsprincipen eller sambandet mellan förmånen och längden på tiden i arbete genom att föreskriva att arbetsvillkoret ska vara uppfyllt för att man ska få stöd. Efter pensionsreformen räknas pensionen inte längre ut enligt anställning och därmed registreras exakta tider i arbete inte längre med samma noggrannhet som förut. Det gör det nödvändigt att ändra på metoden att beräkna de tider i arbete som ställs som villkor för förmånerna.

I propositionen föreslås att tiden i arbete enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om alterneringsledighet ska beräknas så att årsinkomsten divideras med talet 423 som svarar mot den lägsta månadsinkomst som uppfyller arbetsvillkoret. Det ger antalet månader i arbete och av detta antal beaktas de hela månaderna, som ändå inte får vara fler än 12 per kalenderår. För vuxenutbildningsstödet föreslås divisorn vara 940.

Utskottet anser att divisorn 423 enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om alterneringsledighet är motiverad. Reformen betyder en klar förbättring i de tidsbestämt heltidsanställdas villkor genom att den medger att arbetsvillkoret tjänas in fullt ut oberoende av eventuella arbetslöshetsperioder under kalenderåret, förutsatt att lönen är tillräckligt stor. Divisorn är tillräckligt låg för att arbetsvillkoret ska gå att tjäna in för hela året också i lågavlönat deltidsarbete, som i de flesta fall utförs av kvinnor. Ändringen kan därmed inte anses försämra någons villkor i oskälig grad, trots att den betyder en högre divisor i APL- och KoPL-sektorerna.

Regeringen motiverar en högre divisor för vuxenutbildningsstödet med att intjäningstiden är kort jämfört med andra förmåner och den be-

stäms utifrån tiden i arbete. Den föreslagna divisorn 940 svarar mot minimilönen för heltidsarbete som omfattas av arbetsvillkoret.

För vuxenutbildningsstöd krävs minst 5 år av tidigare förvärvsaktivitet. Om förslaget går igenom betyder det att lågavlönade deltidsanställda samlar på sig arbetshistoria långsammare än hittills. Med kollektivavtalsenliga löner intjänas t.ex. i läder- och skoindustribranschen 10 månader för deltidsarbete under ett helt år och i trädgårdsarbete 9 månader, om arbetet är 50 procent av heltidsarbetet. Därmed skulle det ta 6 år för en deltidsanställd med kollektivavtalsenlig minimilön i läder- och skoindustribranschen att få rätt till vuxenutbildningsstöd och 6,7 år i trädgårdsbranschen. För dem som har fortlöpande lågavlönat deltidsarbete betyder lagförslaget alltså klart skärpta villkor för att få förmånen.

Utskottet noterar att de negativa konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i villkoren för vuxenutbildningsstöd slår hårdare mot kvinnor, som oftare än män har lågavlönat deltidsarbete. Många av dem skulle hellre ha heltidsarbete om sådant stod till buds. I många fall har de bara grundläggande utbildning och de ser utbildningen som en väg att avsevärt förbättra sina villkor på arbetsmarknaden. Att uppmuntra dem att gå på utbildning skulle ligga i linje med ambitionerna på ett kunskapslyft i regeringsprogrammet och främja tillgången på yrkesskicklig arbetskraft.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har behandlat arbetsvillkoret och vuxenutbildningsstödet i ett betänkande 2003 (AjUB 6/2003 rd). Kulturutskottet påpekade i sitt utlåtande i saken att det krävs 10 år ute i arbetslivet för att få vuxenutbildningsstöd, om stödperioden börjar före den 1 augusti 2006 och 5 år, om stödperioden börjar efter den 1 augusti 2006. Kulturutskottet hänvisade till en rapport från den parlamentariska vuxenutbildningsarbetsgrup-

pen (OPM:n työryhmien muistioita 3:2002, med svensk resumé) och föreslog att Kunskapslyftet ska ges bättre genomslagskraft genom att kravet på arbetshistoria kortas ner. Kulturutskottet föreslog att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet överväger om det kunde gå att tidigarelägga en förkortning av kravet på arbetshistoria. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet omfattade kulturutskottets syn att kravet på arbetshistoria behöver kortas ner och ansåg att regeringen tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna skyndsamt bör utreda om ändringen kan tidigareläggas. I sitt betänkande underströk utskottet att det viktigaste incitamentet för att vuxna ska studera är att de har sin ekonomi tryggad och att de som har den sämsta utbildningen ska ha möjlighet att gå på utbildning.

Med hänvisning till det som utskottet sagt om behovet av att korta ner arbetsvillkoret för vuxenutbildningsstöd anser det sig inte kunna omfatta regeringens förslag att talet 940 används som divisor för att beräkna arbetsvillkoret för vuxenutbildningsstöd. Om förslaget går igenom urholkar det framför allt lågavlönade del-

tidsanställda kvinnors möjligheter att studera med vuxenutbildningsstöd. Utskottet föreslår för social- och hälsovårdsutskottet att lagförslaget ändras så att divisorn för vuxenutbildningsstöd är densamma som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om alterneringsledighet.

Om det anses att divisorn inte kan bli densamma som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om alterneringsledighet måste de lågavlönade deltidsanställdas villkor nödvändigt tryggas genom en undantagsbestämmelse. Den kan tas in som ett särskilt moment i 7 § i det andra lagförslaget och lyda t.ex. på följande sätt: "Utan hinder av 1 och 2 mom. kan sökandens tid i arbete på yrkande av sökanden själv beräknas enligt de verkliga tiderna i arbete, om de kan utredas på ett tillförlitligt sätt utifrån de intyg eller annat material som sökanden lämnat in".

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet ska beakta vad som anförs ovan.

Helsingfors den 23 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Rosa Meriläinen /gröna
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Markus Mustajärvi /vänst
Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Arto Satonen /saml
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent
ers. Paula Risikko /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.